

АНОТАЦІЯ

Чуботіна І. М. Трансформація чоловічого костюма 1960–1970-х років: мистецтвознавчий аналіз українського досвіду. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 «Дизайн» (галузь знань 02 Культура і мистецтво). – Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, 2022.

Дисертаційну роботу присвячено дослідженню трансформацій, які мали місце у чоловічому костюмі у 1960–1970-х роках в Україні. На тлі бурхливих історичних та соціальних перемін після Другої світової війни відбуваються зміни в культурному та мистецькому житті. Дизайн одягу на свій лад відображає трансформації в суспільстві. Особливо характерними ці зрушення стають для чоловічого одягу, що з часів «Великої чоловічої відмови» початку ХІХ ст. майже не зазнавав суттєвих змін. Так звана «павина революція» чоловічого костюма сягає і вітчизняного дизайну, що в цей час розвивається в єдиному радянському руслі. У 1960–1970-х в Україні складається дизайн, що розвивається в складних умовах внутрішнього протистояння і стає ключовим для розуміння вбрання сьогодення, адже у початковому вигляді має всі ознаки сучасної чоловічої моди.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що пропонована робота є комплексним дослідженням чоловічого костюма у фокусі ключових соціально-культурних подій протягом шістдесятих-сімдесятих років в Україні. У представленій до захисту праці *вперше*: досліджено український чоловічий костюм в умовах розвитку світового та радянського модного руху цієї доби; визначено дві основні поворотні точки розвитку моди, що вплинули на сучасний вигляд чоловічого вбрання; виділено і класифіковано основні стильові напрямки вітчизняного чоловічого вбрання; проведено порівняльний аналіз моделей чоловічого костюма, які були представлені у рекламних

каталогах, за період 1960–1970-х рр., що свідчать про трансформації українського чоловічого одягу, і формотворні, і колірні; проаналізовано та систематизовано хронологію образно-стильових, силуетних та колірно-фактурних трансформацій чоловічого костюма 1960–1970-х рр.; виконано авторську розробку актуальної колекції для чоловіків і жінок відповідно до сучасних модних тенденцій. У дисертаційній роботі також *уточнено*: історично-соціальні передумови у світі та Україні, що відбувалися перед модними трансформаціями означеного періоду; взаємозв'язок між різними галузями мистецьких практик: дизайну одягу, літератури, кінематографа тощо; регіональні особливості чоловічого вбрання в різних областях України; поняття гендера, маскулінності та фемінності щодо дизайну одягу. *Набули подальшого розвитку*: підходи щодо вивчення джерельної бази досліджень, що стосуються чоловічого костюма в контексті змін в моді; порівняльний аналіз перебігу модних змін чоловічого вбрання в Україні, Радянському Союзі та світі.

Практичне значення одержаних результатів. Результати можуть бути використані в педагогічній практиці, зокрема у навчальних курсах, пов'язаних із історією вітчизняної моди та чоловічого костюма, також при підготовці фахівців у галузі дизайну. Окрім цього, отримані результати можуть бути корисними для подальшого вивчення історії європейського та українського дизайну.

З метою виконання практичної частини дисертаційної роботи було виконано ескізи модельного ряду чоловічого та жіночого одягу на базі отриманих результатів дослідження із подальшою розробкою в матеріалі сучасної колекції одягу.

Джерельну базу дослідження становили такі групи: матеріальна, документальна та літературна. До першої групи відносяться матеріальні джерела: чоловіче вбрання означеного періоду з особистих колекцій та приватних зібрань. Друга група джерел складається з архівних матеріалів та особистих інтерв'ю. Третю групу становлять писемні та друковані джерела,

що поділяються на літературу загальних питань моди та історії костюма, праці, присвячені виключно чоловічій моді або гендерному аспекту в костюмі, літературу, що досліджує світову моду 1960–1970-х, та літературні джерела, присвячені українській моді та костюму.

Теоретико-методологічним підґрунтям є наукові праці із мистецтвознавства, дизайну та соціології. Спираючись на підходи вчених і практиків, які досліджували чоловічий костюм – К. Блекмен, К. Брюард, О. Вайнштейн, Х. Еміс, Т. Кротова, Е. Холандер, – можна із упевненістю стверджувати, що чоловіча мода є унікальне культурне явище і вимагає окремого повноцінного вивчення. Гендерний аспект у вестиментарній культурі України та світу досліджували С. Жеребкін, А. Кікоть, І. Кон, Я. Фігурна та Н. Чуприна. Було проаналізовано великий пласт робіт з історії костюма, з яких найбільш інформативними стають праці присвячені другій половині ХХ ст. Серед них роботи Серед них роботи О. Васильєва, Д. Єрмілової, Ш. Сілінг. На чоловічому вбранні у 1960–1970-х акцентують увагу такі вчені, як О. Лагода, Ю. Легенький, Н. Удріс, О. Шевнюк. Важливими для розуміння контексту, в якому розвивалася вітчизняна мода, стають праці, що вивчають радянську моду: Дж. Барлетт, І. Виниченко, С. Журавльов та Ю. Гронов, Н. Лебіна, А. Щіпакіна. Все більше авторів фокусують свої дослідження саме на українській моді цього періоду (Г. Кокоріна, М. Костельна, К. Пашкевич, З. Тканко), з чого можна зробити висновок про однозначну актуальність обраної тематики.

З метою встановлення точної хронології розвитку костюма обраного періоду було проведено порівняльний аналіз моделей чоловічого костюма, які були представлені у рекламних каталогах, за період 1960–1970 рр.. З них ми дізнаємося про зміни в чоловічому одязі – і формотворні, і колірні.

Встановлено, що умови, в яких перебував чоловічий костюм України, як і мода загалом, були дуже неоднозначні: з одного боку, радянська планова економіка, яка не дозволяє своєчасно впроваджувати модні розробки та не має змоги задовольнити попит на необхідний товар, з іншого – наростаюче

змагання із «західним» світом, яке, між іншим, призводить до розвитку промисловості та актуалізації вітчизняного дизайну, та «відлига», що сприяє лібералізації у соціокультурному житті та національному піднесенню. Із наближенням «застійних» років більшість із позитивних починів сходить нанівець, однак зрушення у вестиментарній культурі суспільства вже неможливо призупинити.

У дисертаційній роботі наголошено на тому, що культурно-суспільні коливання 1960–1970-х рр. корелюються зі зміною в дизайні чоловічого костюма, різні модні періоди трансформують костюм в образно-стильових напрямках і колірно-фактурно, згідно із віяннями часу. Встановлено, що образні та стильові метаморфози починаються із нівелювання поняття єдиного «радянського стилю», з'являється поняття «молодіжної» моди, яка розхитує монолітність традиційного костюма, що продовжить своє існування як класичний костюм, із часом виокремлюються спортивний стиль, мілітарі та сафарі, стилі ретро, диско-стилі та панк. Окремого потужного розвитку набуває і етнічний напрямок, що наприкінці шістдесятих років підживлюється хіпі-модою. Зі стильовими змінами відбуваються значні трансформації силуету: від заокругленого абрису італійського взірця («бела-фігура») із легким взуттям початку шістдесятих через різке звуження силуетної бази до А-подібного видовженого силуету із перебільшеними деталями і повернення до більш класичного вигляду костюма зі значним розширенням його силуетної форми. Стильові та силуетні трансформації породжують значне асортиментне розширення в чоловічому вбранні, яке підкріплюється суттєвими зрушеннями в промисловості: тотальній хімізації виробництв, «трикотажному бумі» тощо. Проаналізовані колірні та фактурні зміни, що часто передували іншим, також стають маркерами цього періоду. Можемо стверджувати, що початок 1960-х рр. відзначається переважанням бежево-коричневої гами дрібної геометричної орнаментики та поступовим впровадженням синтетичних тканин; друга половина вирізняється колірним бумом: у чоловічій моді з'являється насичена яскрава колірна і візерункова

палітра. На межі десятиліть пропонуються тканини з різноманітними набивними етнічними, абстрактними та квітковими малюнками; чоловічий гардероб значно урізноманітнюється завдяки популярності машинного та ручного трикотажу, що надає ще більшої колірної свободи та візерункової різноманітності. Під кінець 1970-х рр. приходять більш спокійна гама із переважанням синьо-зелених кольорів, в орнаменталізації тканин переважає «дрібноузорка». Ускладнюється фактура тканин, набирають популярності меланжеві та груботкані структури.

Важливим доробком стало визначення основних діячів вітчизняного дизайну, які працювали у будинках моделей, ательє та підприємствах із чоловічим вбранням в означений період. Більшість інформації була почерпнута із особистих інтерв'ю свідків та безпосередніх учасників модного процесу.

Встановлено, як процеси, що відбувалися в означений період, вплинули на формування сучасного чоловічого вбрання, всі позитивні та негативні зрушення, які мали місце в 1960–1970-х рр., суттєво впливають і на дизайн сьогодення, що визначають і можливий вектор подальших досліджень.

Практична частина дослідження представлена авторською розробкою та ілюстративним втіленням колекції моделей одягу для чоловіків та жінок на осінь-зиму 2022–2023 рр.. Колекція була створена із урахуванням модних трендів та натхнення тематикою дослідження. Естетика книжкової продукції 1960–1970-х змішана з урбаністичними архітектурними лініями сьогодення, подає уявлення про гармонічне поєднання минулих здобутків дизайну та новітніх технологій. Образна система, силуетна база та колористична гама були розроблені в системі співіснування сучасних тенденцій та опрацьованих матеріалів дослідження. Так, колекція була поділена на чотири блоки:

- *перший* – «бітнік» – із розширеною силуетною базою, похилою лінією плечового пояса та вузькими штанами (перша половина 1960-х рр.);
- *другий* – «революціонер» – звужений силует на основі мундирів та романтичних образів хіпі (друга половина 1960-х рр.);

- *третій* – «денді» – видовжений А-подібний силует, перебільшені деталі (перша половина 1970-х рр.);

- *четвертий* – «яппі» – розширений силует, елементи стилю мілітарі та складні образотворчі лінії (друга половина 1970-х рр).

Робота презентує віддзеркалення історичних трансформацій в одязі і сучасне авторське бачення чоловічого та жіночого вбрання. На прикладі розроблених моделей, виконаних від задуму до реалізації дослідження, продемонстровано можливості застосування образних та конструктивних рішень чоловічого костюма 1960–1970-х років у сучасному одязі.

З'ясовано, що на сьогоднішній день є потреба для подальшого ретельного дослідження власного культурного надбання усіх історичних проміжків, у тому числі радянського періоду, адже воно має не тільки соціокультурне значення, а й демонструє генезу вітчизняної моди та роз'яснює сучасний стан моди і дизайну.

Аналіз українського досвіду у трансформаціях чоловічого костюма 1960–1970-х рр. та результати практичного застосування доповнюють недостатньо вивчені області в теорії і практиці дизайну.

Ключові слова: чоловічий костюм, мода 1960–1970-х рр., українська мода, денді, чоловічі образи.

ABSTRACT

Chubotina I. M. Transformation of the man's costume in the 1960s–1970s: art history analysis of Ukrainian experience. – Qualifying scientific work on the rights of manuscript.

The dissertation for the scientific degree of Doctor of Philosophy, specialty 022 «Design» (02 Culture and Art). – Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, 2022.

This thesis is devoted to the study of transformations that took place in the man's costume in the 1960s–1970s in Ukraine. Against the background of rapid historical and social changes after the Second World War, modifications in cultural and artistic life are taking place. In its own way, clothing design reflects the transformations in society. These changes are especially characteristic of the men's clothing, which since the "Great men's rejection" in the early XIX cent. has undergone almost invisible changes. The so-called "peacock revolution" of the man's costume goes back to domestic design, which is currently developing in a single Soviet style. In the 1960s–1970s, Ukraine is elaborating a design that develops in difficult conditions of internal confrontation, and becomes a basis for understanding modern suit, because it has all the hallmarks of modern man's fashion in its original form.

The scientific novelty of this research refers to the fact that the offered thesis is a comprehensive study of the man's costume in the focus of key social and cultural events during the sixties and seventies of the XX cent. in Ukraine. *For the first time*, in this presented for defense work Ukrainian man's costume of the specified period in the conditions of the world and Soviet fashion movement development is investigated; two main turning points in fashion development, that have influenced the modern look of man's clothing, are identified; basic stylistic directions of domestic man's clothing are singled out and classified; comparative analysis of the man's costume models, which were presented in advertising catalogues of the 1960s–1970s, is carried out (it indicates

the processes of transformation in Ukrainian man's clothing, both formative and colour); the chronology of image style, silhouette and colour texture transformations of the man's costume in the 1960s–1970s is analysed and systematised; the author's elaboration of the actual collection for men and women in accordance with modern fashion trends was performed. In addition, the thesis *specifies*: historical and social preconditions in the world and in Ukraine as well, which took place before fashionable transformations of the defined period; interrelation between different branches of artistic practices: clothing design, literature, cinema etc.; features of men's clothing in different regions of Ukraine; the concept of gender, masculinity and femininity in clothing design. *Further developments* can be seen in approaches of studying the research source base, related to the man's costume in the context of changes in fashion, as well as in comparative analysis of modification course in men's clothing fashion in Ukraine, the Soviet Union and the world in total.

Practical significance of obtained results. The results can be used in pedagogical practice, in particular, in training courses related to the history of domestic fashion, specifically the man's costume, as well as in coaching specialists in design sphere. In addition, the research results can be useful for further study of European and Ukrainian design history.

In order to perform the practical part of this thesis, sketches of men's and women's clothing model range were elaborated on the basis of the obtained research results with further development in the material of modern clothing collection.

The source base of this study was formed by the following groups: material, documentary and literary. The first group includes material sources: men's clothing of the defined period from personal collections and private assemblages. The second group of sources consists of archival materials and personal interviews. The third group is formed by written and printed sources, divided into literature on general issues of fashion and costume history, works which are devoted exclusively to men's fashion or gender aspect in costume, literature exploring

world fashion in the 1960s–1970s, and literary sources, dedicated to Ukrainian fashion and costume.

Scientific works in art history, design and sociology form theoretical and methodological basis of this study. Based on the approaches of scientists and practitioners who studied the man's costume, K. Blackman, T. Krotova, O. Weinstein, K. Bruard, H. Emis, E. Hollander, it becomes possible to state with confidence that men's fashion is a unique cultural phenomenon, and requires a separate full-fledged study. The gender aspect in the vestimentary culture of Ukraine and the world in total was studied by S. Zherebkin, I. Kon, A. Kikot, N. Chuprina and Ya. Fihurna. A large cohort of works on the costume history was analysed. The most informative ones are works devoted to the second half of the XX cent. Among them are the works of Sh. Siling, D. Yermilova, O. Vasyliiev, Zh. Lypovetsky. Such scholars as O. Lagoda, Yu. Lehenky, N. Udrys, and O. Shevnyuk focus on men's clothing in the 1960s–1970s. Works that study Soviet fashion become important for understanding the context in which domestic fashion was developing: J. Barlett, A. Shchipakina, I. Vynychenko, N. Lebina, S. Zhuravlyov, and Yu. Hronov. More and more authors focus their research interest on Ukrainian fashion of this period (H. Kokorina, M. Kostelna, Zh. Tkanko, K. Pashkevych). All this allows to conclude that the chosen topic is unambiguous.

In order to establish an accurate chronology of costume development in the defined period, a comparative analysis of men's costumes models, which were presented in advertising catalogues of the 1960s–1970s, was held. Due to this, it becomes possible to get acquainted with changes in men's clothing, both shaping and colour.

It is established that the conditions of men's costumes in Ukraine, as well as fashion in general, were very ambiguous: on the one hand, the Soviet planned economy, which did not allow opportune implementation of fashion elaborations, and was not able to meet demand for proper goods, on the other hand – growing competition with "Western" world, which, among other things, leads to the development of industry and actualisation of domestic design, and, finally,

the "thaw", that contributed to liberalisation in social and cultural life, and national uplift. With the approach of the "stagnant" 1970s, most of the positive initiatives of the 1960s vanish, but the shift in the vestimentary culture of society can no longer be halted.

The thesis emphasises that the cultural and social fluctuations of the 1960s–1970s correlate with the change in the man's costume design. Different periods in fashion transform the costume according to the time demands – both in image and style trends, as well as in colour and texture. It is established that image and stylistic metamorphoses begin with the leveling the concept of singular "Soviet style." The concept of "youth" fashion appears. It shakes the monolith of traditional costume, which continues its existence as a classic costume. With time, sports style, military and safari, retro, disco and punk styles function as separate ones. The ethnic trend, fueled by hippie fashion in the late 1960s, gains a separate powerful development. With styles changes, there are significant modifications in the silhouette: from the rounded outline of the Italian model ("bella figure") with light shoes of the early sixties, through the sharp narrowing of the silhouette base to A-shaped elongated silhouette with exaggerated details, and return to more classic costume look with significant expansion of its silhouette basis. Stylistic and silhouette transformations generate the considerable assortment enlargement in men's clothing, which is supported by significant shifts in the industry: total chemicalisation of manufacturing, "jersey boom" etc. The analysed colour and texture changes, that often preceded others, also become markers of this period. It can be stated that the beginning of the sixties is marked by predominance of beige and brown palette of potty geometric ornament, and gradual implementation of synthetic fabrics; the second half of the sixties is characterised by colour boom: rich bright colour and weave palette appears in men's fashion. At the turn of the decades, fabrics with a variety of printed ethnic, abstract and floral weaves are offered; men's wardrobe is significantly diversified due to the popularity of machine and hand knitwear, which gives even more colour freedom and pattern variety. Finally, the late seventies are signed by domination

of calmer palette with blue and green colours predominance. Small pattern prevails in fabrics ornamentation. Still, the fabrics texture becomes more complicated, melange and coarse-grained structures gain popularity.

An important achievement is the identification of the main figures of domestic design, who worked in model homes, studios and enterprises in the specified period with men's clothing. Most of the information was obtained from personal interviews with witnesses and direct participants in the fashion process.

In addition, it is established how the processes that took place in this period influenced the formation of modern men's clothing, all the positive and negative shifts which took place in the 1960s–1970s, significantly affect the design of today, determining the possible vector of further research.

The practical part of the study is presented by the author's elaboration and illustrative embodiment of the collection of clothing models for men and women for autumn-winter 2022–2023. The collection was created taking into account fashion trends, and inspired by the research theme. The aesthetics of book production of the 1960s–1970s is mixed with the urban architectural lines of the present, giving an idea of the harmonious combination of previous design achievements, and the latest technologies. The image system, silhouette basis and colour palette are developed in the system of coexistence of modern trends and elaborated research materials. As a result, the collection is divided into four blocks:

- the first block – "hipster" – the first half of the sixties with an expanded silhouette basis, sloping shoulder girdle and narrow pants;
- the second block – "revolutionary" – the second half of the sixties, a narrow silhouette based on uniforms and romantic images of hippies;
- the third block – "dandy" – the first half of the seventies, elongated A- shaped silhouette, exaggerated details;
- the fourth block – "yuppie" – the second half of the seventies, an expanded silhouette, elements of military style and intricate artistic lines.

The work presents a reflection of historical transformations in clothing and a modern author's vision of men's and women's clothing. On the example of elaborated models, made from the conception to direct research realisation, possibilities of application of image and constructive decisions of the 1960s–1970s for the man's costume in modern clothes are highlighted.

It is studied out that there is an urgent need in further detailed research of peculiar cultural heritage of all historical periods, including the Soviet period as well, because it is endowed not only with social and cultural significance, but also demonstrates the genesis of domestic fashion, and explains the current state of fashion and design.

The analysis of Ukrainian experience in the man's costume transformations of the 1960s–1970s, and the results of practical application complement some insufficiently studied areas in the design theory and practice.

Key words: the man's costume, fashion of the 1960s–1970s, Ukrainian fashion, dandy, men's images.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Чуботіна І., Пенчук О. Дендізм у чоловічому костюмі в 1960-х рр. *Технічна естетика і дизайн*. Міжвідомчий наук.-техн. збірник. Київ : 2018. Вип. 14. С. 187–193 (особисто авторці належить виконання теоретичного дослідження та реалізація практичної складової дослідження).
2. Чуботіна І. М. Чоловічий костюм 1960-х рр.: «революція» чи «еволюція»? *Вісник КНУКіМ. Серія : Мистецтвознавство*. 2018. Вип. 39. С. 210–216.
3. Чуботіна І. М. Чоловічий костюм в українському кіно 1960–1970-х років: образи і мода. *Традиції та новації у вищій художній освіті*: зб. наук. пр. Харків : ХДАДМ. 2019. № 2. С. 29–35.
4. Чуботіна І. М. Особливості чоловічого сільського вбрання 1960–1970-х рр. на приклад села Червона Слобода за фотоархівом О. Медведєва. *Народознавчі зошити*. 2019. № 6 . С. 1645–1657.
5. Transformation of the design of men`s costume 1960s–1970s in Ukraine: style, silhouette, color, texture. *The European journal of Humanities and Social Sciences* (Vienna) № 2. 2020. P. 15–18.
6. Чуботіна І. Професія манекенник в Україні: радянський період і сучасність. *Актуальні питання гуманітарних наук*: міжвузівський зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика». 2020. Вип. 34. Том 5. С. 61–69.
7. Чуботіна І. М. Художньо-стильові особливості чоловічих костюмів 1970-х років в стрічці Р. Балаяна «Польоти уві сні та наяву». *Культура і сучасність*. 2021. № 1. С. 132–138.

Опубліковані праці апробаційного характеру

1. Чуботіна І., Пенчук О. Вплив художньої літератури на стильові рішення у чоловічому костюмі в 1960–1970-х рр. *Актуальні проблеми сучасного дизайну: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20 квітня 2018 р.)*. Київ : КНУТД, 2018. Том 1. С. 102–104 (авторкою досліджено особливості взаємовпливу художньої літератури та чоловічої моди в контексті розвитку дизайну у 1960–1970-х рр.). URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/10046>.

2. Чуботіна І. М. Феномен «відлиги» як поштовх для трансформації дизайну чоловічого костюма 1960-х рр. *Шляхи розвитку українського мистецтвознавства та реставрації: доп. на всеукр. наук. конф.: до 55-річчя викладацької діяльності Л. С. Міляєвої на кафедрі ТІМ НАОМА (м. Київ, 1–2 червня 2018 р.)*. Київ : НАОМА, 2018.

3. Чуботіна І. Відображення чоловічого костюма в українському кінематографі 1960–1970-х рр. *Мистецтвознавство. Соціальні комунікації. Медіапедагогіка: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 22 жовтня 2018 р.)*. Київ : Видав. центр КНУКіМ, 2018. С. 84–90. URL: <https://ikitb.knukim.edu.ua/nauka/naukovi-zakhody.html>.

4. Чуботіна І. М. Чоловіча мода 1960–1970-х в Україні: сприйняття, вивчення, оцінювання. *Шості платонівські читання: тези доп. міжнар. наук. конф. пам'яті академіка Платона Білецького (м. Київ, 24 листопада 2018 р.)*. Київ : НАОМА, 2018. С. 155–156. URL: https://platonconference.kiev.ua/documents/Platon_chit_6_blok_final-2.pdf.

5. Чуботіна І. М. Особливості формування глосарію до теми: Чоловічий костюм в Україні 1960–1970-х рр. *Ad orbem per linguas. До світу через мови: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20–22 березня 2019)*. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2019. С. 401–403. URL: <https://onedrive.live.com/?authkey=%21ABk0VY5mWgJxR1A&cid=68696B3E65309B90&id=68696B3E65309B90%2120833&parId=68696B3E65309B90%2119936&o=OneUp>.

6. Чуботіна І. М. Чоловічий образ у модних виданнях 1960–1970-х рр. в Україні. *Філософія тексту в сучасній культурі: тези доп. всеукр. наук.-практич. конф.* (м. Київ, 29 березня 2019 р.). Київ: Видав. центр КНУКіМ, 2019. С. 200–204. URL: http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/nuk_konf/19/8.pdf.

7. Чуботіна І. М. Трансформація чоловічого костюма в Україні 1960–1970-х рр.: перспективи дослідження. *Дизайн. Освіта. Креативні індустрії: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 18–19 квітня 2019 р.). МК України, Київ. нац. ун-т к-ри і мист; редкол.: Удріс-Бородавко Н., Болтенков А., Чистіков О. Київ : Видав. центр КНУКіМ. С. 190–193.

8. Чуботіна І. М. Особливості чоловічого сільського вбрання 1960–1970-х рр. *Народне мистецтво XXI століття: актуальні напрямки досліджень: доп. на III міжнар. міждисципл. заочн. конф.* : (31 жовтня 2019 р.). наук. ком. С. Павлюк, О. Никорак, Л. Герус, О. Козакевич, Т. Куцир. Львів : Інститут народознавства НАН України. С. 112.

9. Чуботіна І. Візуалізація чоловічого костюма в українських модних виданнях 1960–1970-х рр. *KyivTex&Fashion: стенд. доп. (постер) на III міжнар. конф. текстильних та фешн технологій* (м. Київ, 31 жовтня 2019 р.). Київ : КНУТД.

10. Чуботіна І. М. Чоловічий одяг в Україні, 1960–1970-ті рр.: масовий та індивідуальний підхід. *Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності : пошуки молодих вчених : тези доп. V всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 15 листопада 2019 р.). Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2019. С. 315–318.

11. Чуботіна І. М. Літературно-джерельна база для дослідження чоловічого костюма в Україні 1960–1970-х рр. *Мистецтвознавство. Соціальні комунікації. Медіапедагогіка: тези доп. II міжнар. наук.-практ. конф.* (21 жовтня 2019 р.). Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видав. центр КНУКіМ, 2019. С. 83–88. URL: <https://ikitb.knukim.edu.ua/nauka/naukovizakhody.html>

12. Chubotina I. The peacock revolution and classic suit. *Relevant problems and prospects of humanitarian knowledge development in the modern information space* : матеріали наук.-практичної конференції аспірантів (м. Київ, КНУКІМ, 11 лютого 2020 р.). Київ : Вид. центр КНУКІМ, 2020. С. 24–28. URL: http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/tezy_eng.pdf.

13. Чуботіна І. М. Віктор Швець – обличчя української чоловічої моди ХХ–ХХІ століть. *KyivTex&Fashion* : тези доп. ІV міжнар. конф. текстильних та фешн технологій. (м. Київ, 30 жовтня 2020 р.). Київ: КНУТД, 2020. С. 57–60. URL: https://drive.google.com/file/d/1xoSwqQH5P_idVzgtgPR2EN_lxVXMThp5K/view.

14. Чуботіна І. Чоловіча мода кінця 1970 – початку 1980-х рр. на прикладі стрічки Р. Балаяна «Польоти уві сні та наяву». *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: тези доп. ІІІ міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 22 квітня 2021 р.). Київ: КНУТД, 2021. Том 1. С. 189–192. URL: <https://drive.google.com/file/d/1ISlzQRKsMBCYpoGluS21aD5WbvAmjXOm/view>.

15. Чуботіна І. 1960-ті і 2020-ті рр. як «альфа» і «омега» постмодернізму в дизайні чоловічого одягу. *Дизайн після епохи постмодерну: ідеї, теорія, практика*: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 15–16 квітня 2021 р.). МОН України, Київ. нац. ун-т к-ри і мист; Київ : КНУКІМ, 2021. С. 178–181. URL: https://drive.google.com/file/d/1E9Fu_Kzl2UIBOMdc-CVTShZE_ke-yY8b/view.